

عنوان: قانون اساسنامه کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

قانون اساسنامه کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

✓ ماده (1):

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران که در این اساسنامه کتابخانه ملی نامیده می‌شود مؤسسه ای است آموزشی (علمی)، تحقیقاتی و خدماتی زیر نظر مستقیم ریاست جمهوری که طبق مقررات این اساسنامه اداره خواهد شد و محل آن تهران است.

✓ ماده (2):

کتابخانه ملی مؤسسه ای است دولتی و بودجه آن در بودجه کل کشور و در ردیف مستقل ذیل ردیف ریاست جمهوری منظور می‌گردد.

✓ ماده (3)- اهداف:

- 1- گردآوری، حفاظت، سازماندهی و اشاعه اطلاعات مربوط به آثار مکتوب (چاپی و خطی) و غیرمکتوب در ایران و یا متعلق به ایرانیان خارج از کشور.
- 2- گردآوری، حفاظت، سازماندهی و اشاعه اطلاعات مربوط به آثار مکتوب (چاپی و خطی) و غیرمکتوب در زمینه ایرانشناسی و اسلام شناسی، خصوصاً انقلاب اسلامی به رهبری حضرت امام خمینی (قدس سره الشریف).
- 3- گردآوری، حفاظت، سازماندهی و اشاعه اطلاعات مربوط به آثار مکتوب و غیرمکتوب معتبر علمی، فرهنگی، فنی از کشورهای دیگر.
- 4- پژوهش و برنامه ریزی علمی کتابداری و اطلاع رسانی و شرکت در تحقیقات و فعالیت های بین‌المللی ذریبط.
- 5- اتخاذ تدابیر و اخذ تصمیمات لازم برای صحت، سهولت و سرعت امر تحقیق و مطالعه در همه زمینه ها به منظور اعتلای فرهنگ ملی و انجام تحقیقات مربوطه.
- 6- انجام مشاوره، نظارت، هدایت و ارائه خدمات فنی و برنامه ریزی و سازماندهی کتابخانه های کشور.
- 7- ارائه روش های مطلوب به منظور هماهنگ کردن خدمات و فعالیت های کتابخانه‌های عمومی و تخصصی جهت تسهیل مبادله اطلاعات

✓ ماده (4)- ارکان کتابخانه:

ارکان کتابخانه ملی عبارتند از:

- 1- هیأت امناء.
- 2- رئیس کتابخانه ملی.

✓ ماده (5):

هیأت امناء کتابخانه ملی مرکب از افراد زیر خواهد بود:

- 1- ریاست جمهوری اسلامی ایران (ریاست عالییه کتابخانه ملی).
- 2- وزیر فرهنگ و آموزش عالی.
- 3- وزیر آموزش و پرورش.
- 4- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- 5- دو نفر از صاحب نظران در امر کتاب و کتابداری یک نفر به پیشنهاد وزیر فرهنگ و آموزش عالی و یک نفر به پیشنهاد وزیر ارشاد اسلامی و

تأیید رئیس هیأت امناء.

6- رئیس کتابخانه ملی.

تبصره (1): ریاست هیأت امناء با رئیس جمهوری خواهد بود.

تبصره (2): رئیس کتابخانه ملی با پیشنهاد رئیس و تأیید هیأت امناء برای مدت چهار سال منصوب می‌شود و انتخاب مجدد وی بلامانع است.

تبصره (3): رئیس کتابخانه ملی سمت دبیری هیأت امناء را به عهده خواهد داشت.

✓ ماده (6):

تصمیمات هیأت امناء با اکثریت مطلق اعضای حاضر معتبر خواهد بود.

✓ ماده (7)- وظایف هیأت امناء:

الف: تصویب سازمان و تشکیلات اداری کتابخانه ملی.

ب: تهیه و تصویب آیین نامه‌های مالی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی کتابخانه به پیشنهاد رئیس کتابخانه ملی.

ج: تأیید بودجه کتابخانه ملی و پیشنهاد آن به مراجع ذیربط.

د: تصویب چگونگی جلب هدایا و کمک‌های مالی اشخاص حقیقی و حقوقی.

ه: تصویب شرکت نمایندگان کتابخانه ملی در جلسات و کنفرانس‌ها، کنگره‌ها، نمایشگاه‌ها و همکاری‌های بین‌المللی، بین‌الدولی یا منطقه-ای مربوط به کتاب و کتابخانه.

و: استماع گزارش فعالیت‌های سالانه رئیس کتابخانه ملی و اتخاذ تصمیم درباره آن و تعیین خط مشی کلی کتابخانه.

ز: تصویب آیین نامه‌های داخلی مورد نیاز کتابخانه ملی.

ح: پیشنهاد هرگونه تغییر یا اصلاح مواد اساسنامه به مراجع ذیربط.

ط: ارائه طرح‌ها جهت بسیج امکانات به منظور تهیه آمار حفاظت کتب و اسناد و مدارک خطی و تاریخی همه کتابخانه‌ها (دولتی و غیردولتی)

با استفاده از روش‌های علمی پیشرفته در کلیه کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعات کشور و جلوگیری از اتلاف و یا غارت آنان.

ی: برنامه ریزی جهت دریافت دو نسخه از کلیه آثار مکتوب و غیرمکتوب اعم از کتب، نشریات ادواری، جزوه، بروشور، گزارش‌های علمی و

تحقیقاتی، تمبر و امثال این‌ها که مورد نیاز و استفاده کتابخانه ملی باشد.

ک: اتخاذ تدابیر لازم جهت تأمین کسری موجودی کتابخانه ملی توسط کلیه کتابخانه‌های دولتی و غیردولتی کشور، از طریق خرید یا دریافت

هدیه و یا مبادله نسخ مکرر، کپی، میکروفیلم و یا میکروفیش آن‌ها.

ل: تصویب نصب و عزل رئیس کتابخانه ملی.

✓ ماده (8):

وظایف و اختیارات رئیس کتابخانه ملی عبارتند از:

الف: اداره امور کتابخانه با توجه به مصوبات هیأت امناء.

ب: مراقبت بر حسن اجرای اساسنامه و آیین‌نامه‌ها و مصوبات هیأت امناء.

ج: پیشنهاد آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی و اداری، استخدامی و تشکیلاتی کتابخانه به هیأت امناء.

د: ارائه گزارش فعالیت‌های سالانه کتابخانه و همچنین گزارش میزان نحوه پیشرفت کار به هیأت امناء.

ه: دعوت اعضای هیأت امناء برای شرکت در جلسات موضوع ماده 5 اساسنامه.

و: پیشنهاد تشکیل جلسات فوق‌العاده به هیأت امناء برحسب ضرورت.

ز: امضاء کلیه قراردادها و اسناد مالی و افتتاح حساب در بانکها و معرفی امضاهای مجاز و اجازه پرداخت در حدود مقررات مربوطه و بودجه مصوب.

ح: پیشنهاد بودجه سالانه کتابخانه ملی به هیأت امناء.

ط: نمایندگی کتابخانه ملی در کلیه مراجع اداری و قضایی با حق انتخاب و کیل به منظور استیفای حقوق کتابخانه.

ی: پیشنهاد آیین نامه های داخلی کتابخانه ملی به هیأت امناء جهت اتخاذ تصمیم.

ک: نصب و عزل کلیه کارکنان کتابخانه ملی بر اساس تشکیل مصوب.

ل: انجام سایر وظایف محوله از طرف هیأت امناء.

قانون فوق مشتمل بر هشت ماده و سه تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ دوم آبان ماه یک هزار و سیصد و شصت و نه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ 1369/8/16 به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

قانون الحاق یک ماده به عنوان ماده (9) به اساسنامه کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

ماده واحده: ماده زیر تحت عنوان ماده (9) به قانون اساسنامه کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران الحاق می گردد.

✓ ماده (9):

کلیه اموال منقول و ساختمان اصلی کتابخانه ملی (واقع در خیابان امام خمینی) و داراییها و تعهدات کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران که در زمان تصویب اساسنامه تحت اختیار و استفاده کامل آن کتابخانه بوده است، از وزارت فرهنگ و آموزش عالی منتزع و به کتابخانه مذکور منتقل می شود.

تبصره: سایر ساختمانهایی که در حال حاضر در اختیار کتابخانه ملی ایران می باشد، با حفظ مالکیت وزارت فرهنگ و آموزش عالی تا زمان اتمام ساختمان جدید کتابخانه، به طور کامل و با تمام امکانات موجود در اختیار کتابخانه خواهد بود. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ نوزدهم خرداد ماه یک هزار و سیصد و هفتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ 1370/3/26 به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

قانون تأسیس سازمان اسناد ملی ایران مصوب 1349/2/17

ماده (1):

به منظور جمع آوری و حفظ اسناد ملی ایران در سازمان واحد و فراهم آوردن شرایط و امکانات مناسب برای دسترسی عموم به این اسناد و همچنین صرفه جویی در هزینه های اداری و استخدامی از طریق تمرکز پرونده های راکد وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و امحاء اوراق زائد، سازمانی به نام سازمان اسناد ملی ایران وابسته به سازمان امور اداری و استخدامی کشور تأسیس گردید.

تبصره: اسناد مذکور در این ماده شامل کلیه اوراق، مراسلات، دفاتر، پرونده ها، عکس ها، نقشه ها، کلیشه ها، نمودارها، فیلم ها، میکروفیلم ها، نوارهای ضبط صوت و سایر اسنادی است که در دستگاه دولت تهیه شده و یا به دستگاه دولت رسیده است و به طور مداوم و غیر مداوم در تصرف دولت بوده و از لحاظ اداری، مالی، اقتصادی، قضایی، سیاسی، فرهنگی، علمی، فنی و تاریخی به تشخیص سازمان اسناد ملی ایران ارزش نگهداری دائمی داشته باشند.

ماده (2):

سازمان اسناد ملی ایران دارای یک رئیس و یک شورا و تشکیلات لازم خواهد بود.

ماده (3):

رئیس سازمان اسناد ملی از بین مستخدمین عالی رتبه دولت که دارای تحصیلات عالی و سابقه تحقیق و تخصص در امور اداری و تشخیص بایگانی اسناد باشند به پیشنهاد دبیر کل سازمان اموراداری و استخدامی کشور و به تصویب هیأت وزیران انتخاب می شود. رئیس سازمان اسناد ملی ایران مأمور اجرای مصوبات شورا و مسئول اداره امور سازمان است.

ماده (4):

شورای سازمان مرکب از اشخاص زیر خواهد بود:

1- وزیر امور خارجه

2- وزیر فرهنگ و آموزش عالی

3- دادستان کل کشور

4- دبیرکل سازمان اموراداری و استخدامی کشور

5- دادستان دیوان محاسبات

6- دو نفر از اشخاص متبحر در فرهنگ و تاریخ ایران به پیشنهاد وزیر فرهنگ و آموزش عالی و تصویب هیأت وزیران که برای مدت سه سال انتخاب می شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است.

به جای اعضای مذکور در چهار بند اول ممکن است معاونان آن ها حضور یابند. اعضاء شورا از بین خود یک نفر را به عنوان رئیس انتخاب می کنند.

تبصره (1): رئیس سازمان اسناد ملی به عنوان دبیر شورا در جلسات شرکت می کند ولی حق رأی نخواهد داشت.

تبصره (2): نماینده وزارتخانه یا سازمانی که اتخاذ تصمیم درباره اوراق راکد و یا اسناد و پرونده های آن وزارتخانه یا سازمان در شورا مطرح است، برای تبادل نظر به جلسات شورا دعوت می شود.

تبصره (3): آیین نامه طرز تشکیل جلسات شورا و ترتیب انتخاب رئیس و نحوه اتخاذ تصمیمات به تصویب شورا خواهد رسید.

ماده (5):

وظایف شورا به شرح زیر است:

الف: تشخیص اوراق زائد قابل امحاء و تصویب فهرست مشروح آنها که قبلاً از طرف سازمان اسناد ملی و وزارتخانه یا مؤسسه دولتی ذیربط طبق مقررات این قانون تهیه و تنظیم شده باشد.

ب: تصویب آیین نامه های مربوط به نحوه بررسی و نقل و انتقال پرونده های راکد و اسناد ملی .

ج: تصویب آیین نامه های مربوط به تنظیم و نگهداری اسناد ملی و گذاشتن آنها در دسترس عامه و همچنین مقررات مربوط به اسناد محرمانه و نحوه مراجعه به آنها.

د: تصویب مقررات و ضوابط و معیار هایی که وزارتخانه ها و مؤسسات وابسته به دولت باید در تنظیم و ضبط و نگهداری پرونده ها و اسناد و مدارک رعایت کنند.

ه : تدوین تعرفه ای که طبق آن سازمان اسناد ملی در ازای تهیه میکروفیلم و فتوکپی و رونوشت گواهی شده و با انجام خدمات مشابه از اشخاص (اعم از حقیقی و حقوقی) حق الزحمه دریافت خواهد کرد.

تبصره: وجوه حاصل از بند (ه) این ماده به حساب درآمد خزانه دولت منظور خواهد شد.

ماده (6)- آیین نامه امحای اوراق:

الف: وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت مکلفند طبق آیین نامه ای که به تصویب هیأت وزیران برسد بایگانی های خود را براساس

اصول و روش‌های متحد الشکلی که شورای سازمان طبق بند (د) از وظایف خود تهیه کرده در مدتی که در آیین نامه مزبور برای هر یک از سازمان‌ها تعیین خواهد شد، تنظیم و پرونده‌های راکد را از پرونده‌های جاری تفکیک و طبقه بندی کنند.

ب: وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت مکلفند کلیه اسناد و پرونده‌های راکد را که احتیاجی به نگهداری آنها در سازمان‌های مربوط نیست، برای نگهداری موقت به سازمان اسناد ملی بسپارند مگر آنکه از تاریخ تهیه و تنظیم سند و یا تاریخ آخرین برگ پرونده مدت چهل سال گذشته باشد که در این صورت باید به طور دائم به سازمان اسناد ملی منتقل شود.

تبصره: وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و همچنین شورای سازمان اسناد ملی مکلفند اسناد و پرونده‌هایی را که طبق این ماده در اختیار سازمان اسناد ملی قرار گرفته است و افشای مطالب آنها به حقوق اشخاص و یا مصالح دولت لطمه می‌زند برای مدت مقرر محرمانه محسوب دارند و سازمان مکلف است که این اسناد و پرونده‌ها را برحسب مورد تا انقضای مدت مقرر و یا اعلام ثانوی وزارتخانه و یا مؤسسه مربوط و یا تصمیم مجدد شورا در دسترس مراجعان به استثنای مراجع صالحه قانونی قرار ندهد.

ماده (7):

آیین نامه مربوط به تشخیص اوراق زائد و ترتیب امحاء آنها به پیشنهاد رئیس سازمان اسناد ملی و تأیید شورا به تصویب کمیسیون‌های مربوط به مجلسین می‌رسد.

ماده (8):

وزارت دفاع از شمول مقررات این قانون مستثنی است و ترتیب نگهداری و حفظ اسناد ملی و همچنین امحاء اوراق زائد در ارتش جمهوری اسلامی ایران با اطلاع سازمان اسناد ملی به تشخیص هیأت صلاحیت داری خواهد بود که به این منظور تشکیل می‌شود. طرز تشکیل هیأت مزبور و نحوه اجرای مفاد این ماده به موجب آیین نامه‌ای خواهد بود که توسط وزارت دفاع تدوین و تصویب می‌شود.

مصوبه شورای عالی اداری

ایجاد سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی اداری در نود و پنجمین جلسه مورخ 1381/6/2 بنا به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و به منظور ساماندهی مدیریت اسنادی و ایجاد هماهنگی برای نگهداری آثار و اسناد مکتوب (چاپی و خطی) و غیر مکتوب و اوراق، مراسلات، دفاتر و سایر اسناد ملی در دستگاه‌های اجرایی و نظایر آن و همچنین تسهیل در نگهداری و دسترسی به اسناد و صرفه جویی در هزینه‌های مربوط و جلوگیری از انجام وظایف تکراری تصویب نمود.

1- سازمان اسناد ملی ایران با کلیه وظایف، امکانات، اختیارات، اعتبارات، نیروی انسانی، اموال، مدارک و تعهدات از تاریخ 1381/8/1 از سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور منتزع و با کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ادغام و عنوان آن به «سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران» تغییر می‌یابد.

2- سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران موظف است:

- الف: با بررسی و تطبیق وظایف دو سازمان مذکور نسبت به احصاء و ادغام وظایف، مأموریت‌ها و واحدهای مشابه، تکراری و موازی اقدام نماید.
- ب: کلیه وظایف و واحدهای پژوهشی سازمان‌های تجمیع شده در یک واحد سازماندهی و واحدهای مربوطه در هم ادغام گردند.
- ج: وظایف و مأموریت‌های تخصصی اسناد ملی ایران و همچنین کتابخانه ملی در قالب دو معاونت مستقل تحت عنوان کتابخانه ملی و اسناد ملی با برنامه مستقل در قوانین بودجه سنواتی فعالیت خواهند نمود.
- د: سازمان مذکور موظف است با رعایت مفاد بندهای فوق تشکیلات خود را حداکثر ظرف مدت سه ماه تهیه و به تأیید سازمان مدیریت و

برنامه ریزی کشور برساند.

- 3- سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران بر اساس قانون اساسنامه کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران مصوب 1349/2/7 در کلیه موارد به استثنای مواردی که با اساسنامه فوق الذکر مغایرت دارد لازم الاجرا می باشد.
تبصره (1): سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران می تواند وظایف اجرایی سازمان اسناد ملی ایران در زمینه فروش و امحاء اوراق و اسناد زاید را به دستگاه های اجرایی واگذار نماید.
- تبصره (2): سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، مکلف است ساختمان و امکاناتی که با اجرای این مصوبه مورد نیاز نمی باشد به فروش رسانده و از محل درآمد آن با رعایت قوانین و مقررات مربوط نسبت به تکمیل ساختمان ها و تأسیسات نیمه تمام، انجام طرح های تکمیلی و خرید تجهیزات مورد نیاز اقدام نماید. سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است تسهیلات قانونی لازم را برای اجرای این بند به عمل آورد.
- 4- وظایف مربوط به ساماندهی بایگانی های دستگاه های اجرایی و تنظیم روش های نگهداری و بایگانی از طریق سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور انجام می گردد.
- 5- سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران موظف است به منظور استاندارد سازی و استفاده از اسناد، حداکثر ظرف مدت 6 ماه استاندارد های مربوط به فهرست نویسی، نمایه سازی و زمینه ایجاد شبکه را تدوین و به واحدها و موسسات اسنادی کشور ابلاغ نماید .
- 6- کلیه واحدهای اسنادی مربوط به دستگاه های کشور نظیر وزارت امور خارجه، ریاست جمهوری، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران وابسته به بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، مجلس شورای اسلامی و غیره موظفند طبق ضوابط و استانداردهایی که توسط سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ابلاغ می گردد، نسبت به فهرست نویسی، نمایه سازی و اسکن اسناد و قرار گرفتن در شبکه اسنادی کشور اقدام نمایند؛ به نحوی که بر اساس برنامه زمانبندی شده کلیه واحدهای اسنادی توسط سازمان مذکور به شبکه اسناد ملی متصل گردند.
تبصره: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است پس از مطالعه و بررسی فعالیت ها و جایگاه واحدهای اسنادی وزارتخانه ها، سازمان ها، موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی ظرف مدت سه ماه پیشنهاد مربوط به جمعیت، تعیین جایگاه و ادغام آن دسته از واحد هایی که از همبستگی و سنخیت لازم برخوردار هستند در سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران را به شورای عالی اداری ارائه نماید.
- 7- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است به منظور تحقق تکالیف مقرر در این مصوبه و بهسازی شیوه نگهداری اسناد ملی و ایجاد زمینه شبکه اسناد کشور، اعتبار لازم در اختیار موسسات و واحدهای ذیربط قرار دهد تا امکان فهرست نویسی، نمایه سازی و اسکن اسناد ملی و شبکه سازی آنها به وجود آید.
- 8- سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران موظف است به نحوی برنامه ریزی نماید که در تطبیق با استانداردهای مقرر و طبقه بندی مناسب، ضمن به هنگام نگه داشتن کلیه اطلاعات اسناد ملی کشور، در صورت درخواست اطلاعات اسناد توسط دستگاه های ذیربط و افراد حقیقی و حقوقی، طبق دستورالعملی که به تصویب شورای اسناد ملی میرسد، ظرف مهلت مناسب و منطقی در اختیار متقاضیان به ویژه دستگاه های صاحب سند قرار دهند.
- 9- سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران مسئول حسن اجرای این مصوبه می باشد و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است چگونگی اجرای این مصوبه را به شورای عالی اداری گزارش نماید.

